

Sygn. akt III PK 55/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa G. K.

przeciwko J. M. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą M. J. [...] w T.

o wynagrodzenie za pracę, dodatek za pracę w porze nocnej i wynagrodzenie za

pracę w godzinach nadliczbowych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29

stycznia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 listopada 2017 r., sygn. akt III APa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w R. zasądził od pozwanego J. M. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą M. J. [...] w T. na rzecz powódki G. K. tytułem różnicy wynagrodzenia za pracę i dodatku za pracę w porze nocnej kwotę 14.474,48 zł brutto z ustawowymi odsetkami od wskazanych w nim kwot (pkt I). W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił (pkt II). Wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.750 zł (pkt III). Nadto nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej związanych z oddaloną częścią powództwa (pkt IV) oraz przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w R. na rzecz radcy prawnego M. G. kwotę 5.512,86 zł oraz od pozwanego kwotę 129,14 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu (pkt V).

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 23 listopada 2017 r. oddalił apelację powódki i pozwanego (pkt I) i przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w R. na rzecz radcy prawnego M. G. kwotę 2490,75 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, przez jego błędną wykładnię, tj. 1. art. 151⁸ § 1 k.p., przez uznanie, że powódce należy się dodatek za pracę w porze nocnej, podczas gdy całe należne wynagrodzenie zostało powódce wypłacone w trakcie trwania stosunku pracy; 2. art. 139 k.p., przez niesłuszne uznanie, że przerwa w świadczeniu pracy przez powódkę nie powinna zostać uwzględniona; 3. art. 85 § 2 k.p. w zw. z art. 481 § 1 k.c., w zw. z art. 300 k.p., przez niesłuszne uznanie, że powódce nie wypłacono w terminie należnego wynagrodzenia, dlatego należy się jej wypłacenie zaległego wynagrodzenia wraz z odsetkami, podczas gdy pełne wynagrodzenie z tytułu świadczenia pracy przez powódkę zostało jej wypłacone.

Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i uznanie, iż powódce nie zostało wypłacone w pełni wynagrodzenie za świadczoną pracę, podczas gdy wynagrodzenie wypłacono w całości, dodatkowo naruszenie art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., przez dokonanie ustaleń w oparciu o niejednoznaczne i wątpliwe dowody; 2. art. 233 k.p.c., przez dokonanie sprzecznych ustaleń z treścią materiału dowodowego; 3. art. 278 k.p.c., przez brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości, podczas gdy było to konieczne z uwagi na konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy; 4. art. 278 k.p.c., przez brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego grafologa, która potwierdziłaby, że powódka złożyła pisemne oświadczenie, że zostało jej wypłacone wynagrodzenie w całości; 5. art. 382 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c., przez brak przeprowadzenia przez Sąd II instancji postępowania dowodowego, brak przeprowadzenia przez Sąd II instancji własnej oceny materiału dowodowego i oparcie się jedynie na materiale zgromadzonym przez Sąd I instancji.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w części, tj. w punkcie I, w jakim Sąd ten oddalił apelację pozwanego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego; a w przypadku uznania przez Sąd Najwyższy, iż podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, a podstawy naruszenia przepisów postępowania okazałyby się nieuzasadnione - o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę przez uwzględnienie apelacji pozwanego w całości, a tym samym oddalenie powództwa powódki w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego rozstrzygnięcia, czy Sąd może orzekać w sprawie samodzielnie i dowolnie bez powołania biegłego sądowego, podczas gdy w sprawie wystąpiła konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu księgowości. Sąd bez powołania biegłego sądowego samodzielnie ustalił wysokość należnego wynagrodzenia powódce. Powyższe ustalenia miały istotne znaczenie w rozstrzygnięciu całej sprawy. Taka praktyka jest zaś rażąco wadliwa, co powoduje, że istnieje potrzeba zajęcia w tym przedmiocie stanowiska przez Sąd Najwyższy. Według skarżącego sąd orzekający, nie dysponując wiadomościami specjalnymi, nie może samodzielnie ustalać, w jakiej wysokości powódce wypłacono wynagrodzenie za pracę. Ponadto Sąd nie powołał biegłego grafologa celem wykazania, że powódka podpisała oświadczenie, w którym potwierdziła, że pobrała od pozwanego pełne wynagrodzenie.

W ocenie skarżącego zaskarżone orzeczenie narusza również w sposób oczywisty przepisy postępowania wskazane powyżej w podstawie skargi kasacyjnej, przez przyjęcie przez Sąd II instancji jako własnych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w R., który z kolei ustalenia wymagające wiadomości specjalnych oparł na własnych ustaleniach i obliczeniach, nie powołując biegłego sądowego z zakresu księgowości, podczas gdy w sprawie konieczne było posiadanie wiadomości specjalnych, wobec czego konieczne było powołanie biegłego z zakresu księgowości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone są w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i tylko one podlegają badaniu w tej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia musi być oparta na argumentacji ściśle jurystycznej. Wymaganie to pozostaje w merytorycznym i funkcjonalnym związku z konstrukcją skargi kasacyjnej, w której rozpoznanie skargi następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący w niniejszej sprawie wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić wyczerpującą argumentację jurystyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być nadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, LEX nr 2312016).

W niniejszej sprawie skarżący nie uczynił zadość przytoczonym

wymaganiom. Ograniczył się jedynie do postawienia pytania, „czy Sąd może orzekać w sprawie samodzielnie i dowolnie bez powołania biegłego sądowego, podczas gdy w sprawie wystąpiła konieczność posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu księgowości” bez wskazania przepisów prawa, których dotyczy i bez przedstawienia jakiegokolwiek wyводу jurydycznego, mającego stanowić uzasadnienie dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na ww. podstawie. Tymczasem samo postawienie pytań, bez jakichkolwiek odwołań do problemów interpretacyjnych przepisów, nie spełnia wymogu przedstawionego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 września 2014 r., III SK 91/13, LEX nr 1511143). Dodać można jedynie, że nie ulega wątpliwości, iż wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 k.p.c. obejmują wiedzę z zakresu poszczególnych gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła oraz wszelkich innych umiejętności, wykraczającą poza przeciętny poziom wiedzy osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie. Pojęcie tych wiadomości jest więc pojęciem ocennym, a jego zakres ulega zmianie wraz z ogólnym postępem wiedzy. Ziszczenie się przewidzianej w art. 278 k.p.c. przesłanki wymogu wiadomości specjalnych jest każdorazowo przedmiotem oceny sądu na tle okoliczności danego przypadku. Dokonana w niniejszej sprawie ocena nie wykracza poza granicę przyznanej sądowi swobody przy ustalaniu tej przesłanki.

Nie ma też podstaw do uznania, że skarżący zdołał przekonać o potrzebie rozpoznania jego skargi z uwagi na oczywistą zasadność. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje bowiem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak

wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07; z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07; z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, niepublikowane; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie można doszukać się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie do rozpoznania. Podnosi się w nim bowiem jedynie, że „zaskarżone orzeczenie narusza również w sposób oczywisty przepisy postępowania wskazane powyżej w podstawie niniejszej skargi kasacyjnej, przez przyjęcie przez Sąd II instancji jako własnych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w R., który z kolei ustalenia wymagające wiadomości specjalnych oparł na własnych ustaleniach i obliczeniach, nie powołując biegłego sądowego z zakresu księgowości, podczas gdy w sprawie konieczne było posiadanie wiadomości specjalnych wobec czego konieczne było powołanie biegłego z zakresu księgowości”.

Z takich zarzutów nie wynika nawet, jakie przepisy postępowania naruszył Sąd Apelacyjny, a tym bardziej, czy i jaki wpływ na rozstrzygnięcie miałyby ewentualne naruszenie tych przepisów. Naruszenie przepisów prawa procesowego tylko wówczas może zaś stanowić skuteczną podstawę kasacyjną, gdy wykazany zostanie jego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Przez taki wpływ należy rozumieć

nie tylko, że dane uchybienia bezpośrednio lub pośrednio miały lub mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ale i że były tego rodzaju lub wystąpiły w takim natężeniu, iż ukształtowały lub mogły ukształtować treść zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, niepublikowany), a takiego wyводу ewidentnie w treści wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania doszukać się nie można. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, co w konsekwencji oznacza, iż skarżący nie uzasadnił swojego wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi z uwagi na występowanie tej przesłanki „przesądu”.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.